

שמעתא עמיקתא

גליון תל"ב | פרשת נשא - חג השבועות - תש"פ | קהילת חניכי הישיבות | רמות ב'

הלכות מצויות לשבועות

ערב שבועות

אמירת תחנון

מרי"ח סיון אין אומרים תחנון. (רמ"א סי' תצד סעי' ג). כי מיד בשני בסיון אמר להם משה לקדשם לתורה, ואח"כ מתחילים ג' ימי הגבלה. (מ"ב ס"ק ח).

תענית בימים אלו

אין מתענים בימים אלו. (מ"ב ס"ק ז). ואין להתענות תענית חלום בשבועות. נע"י בכה"ח סי' תרד אות לח) שהביא מח' בזה והכריע דשב ואל תעשה עדיף ואין להתענות.

שמיחת עשבים בבה"כ ובבתים

יש נוהגים לטרוח עשבים בבית הכנסת ובבתים, זכר לשמחת מתן תורה. (רמ"א שם סעי' ג). והערה"ש (אות ו) כתי' שבדורות שלפנינו ביטלו האילנות והעשבים מטעמים שידעו הגדולים שבדור. וע"י בסמוך.

להעמיד אילנות בבה"כ ובבתים

יש נוהגים להעמיד אילנות בבה"כ ובבתים כדי שיזכרו שבעצרת נידונון על פירות האילן ויתפללו עליהם. (מ"א שם ס"ק ח) הביאו המ"ב (ס"ק ז). וי"א שאסור לעשות כן כי עכשיו הוא חוק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם. (חיי"א כלל קלא אות יג) בשם הגר"א. והובא במ"ב (שם). וכן נקט האג"מ (יו"ד ח"ד סי' יא אות ה) ודחה דברי המהר"ש (דעת תורה סי' תצד) שכת' דאין לחוש לזה. והערה"ש (אות ו) כתי' שבדורות שלפנינו ביטלו האילנות והעשבים מטעמים שידעו הגדולים שבדור. וכן נהגו החזו"א והגר"מ

זצ"ל (ארחות רבנו ח"ב עמ' צט). וכל מקום ינהג כמנהג מקומו.

שמיחתם ביו"ט (למקילים לעיל)

אפשר לשתחם אפילו ביו"ט, אף אם אינם ראוים למאכל בהמה, ששמחת שחשב עליהן מבעוד יום אין בהם משום מוקצה, ובפרט אם הם עשבים המריחין. אכן אם חל שבועות ביום טוב עצמו או בערב שבת. כיון שכונתו לצורך יו"ט ואין שבת מכין ליו"ט, אלא ישתחם

עירוב תבשילין

יו"ט שחל בערב שבת, אין מכינים בו כל מאכל לצורך שבת, אלא אם עירב עירוב תבשילין. (שו"ע סי' תקכ"ז). וע"י הפרטים בזה בשמעתא עמיקתא גליון שי"ח.

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

זמן קידוש הלילה

יש להמתין מלקדש על היין עד הלילה כדי שיהיו ימי הספירה שבע שבועות תמימות. (שלי"ה מס' שבועות עמוד התורה אות א), מ"א (רס"י תצד), פמ"ג (שם מ"ז ס"ק א), גר"ז (אות ב) וכה"ח (אות א). וי"א שבעת הצורך שקשה להתמתין עד צה"כ, אפשר ללמוד על המקילים להתפלל אף לפני כן. (אור לציון ח"ג פי"ח אות ד).

נטילת ידים כשהגיע עמוד השחר

כשיאור היום (עלות השחר), יש ליטול ידים להעביר רוח רעה השורה עליהם. (ולענין הברכה עיין להלן). (שו"ע סי' ד סעי' יד). ומ"מ א"צ להפסיק הלימוד וליטול ידים מיד. (החזו"א דעת נוטה הגה 316) והגרש"א זצ"ל (הלכ"ש שבועות פ"ב אות ד). וכמו"כ מותר ללכת יותר מדי

אמרות, וא"צ לדקדק שלא לגעת בעינים וכדו'. (הגרש"א זצ"ל (שם)).

ברכת נטילת ידים

הנעור כל הלילה לא יברך על נט"י בבוקר, רק אחר שעשה צרכיו או הטיל מים ושפף, שאז לכו"ע יתחייב לברך ויברך ענט"י ואשר יצר. (מ"ב סי' ד ס"ק ל וסי' תצד ס"ק א). אמנם נגיעה במקומות המכוסים שבגופו בלבד לא מועילה. (הגרש"א זצ"ל (אשי ישראל פ"ב הגה צט). ובני ספרד (שהיו נעורים כל הלילה) נוהגים שלא לברך ברכה זו בכל אופן.

ברכת הציצית

יש אומרים שאע"פ שהיה לבוש ציצית כל הלילה צריך לברך עליה בבוקר. (שו"ע סי' ח סעי' ט). ויש חולקים. (מ"א אות כא). ולמעשה לא יברך. ואם מתעטף בטלית גדול יכוון לפטרו בברכתו. (מ"ב סי' ח ס"ק מב סי' תצד ס"ק א).

ברכת אלוקי נשמה והמעביר שינה

י"א שאין לברך ברכת אלוקי נשמה והמעביר שינה אם היה ניעור כל הלילה. (נ"א סי' יא אות ב). ויש מפקפקים בזה. (פמ"ג שם א"א ס"ק ב). ולמעשה לא יברך, אבל ישתדל לשמוע שתי ברכות אלו מאחר ויכוין לצאת. (מ"ב סי' מו ס"ק כד וסי' תצד ס"ק א) ע"פ השע"ת (סי' מו אות ב). ואם ישן בלילה (אפי' בארע) ששים נישמן (חצי שעה) לכו"ע יש לו לברך אותם. (מ"ב (שם). ובע"פ (שם) כתי' שיש להביא את עצמו ליד שינה כל שהוא. ובא"ר (סי' ד אות ח) מבואר דאף ללא שינת קבע יש משום הפקדת פקדונו ביד הקב"ה. וע"י בב"ה"ל (סי' ד על סעי' טו ד"ה דוד) שהביא מח' כמה הוא שיתין נישמן (גי

שעות, חצי שעה או מעט יותר מג' מינוט). ולמעשה ע"י בקצות השלחן (סי' ב אות ט) שנקט שהוא חצי שעה. וכן דעת האור לציון (ח"ב פ"א אות ו) והגר"ח"ק שליט"א (דעת נוטה עמ' קכד).

ברכות התורה

י"א שאף אם לומד בלילה, הלילה הולך אחר היום שעבר וא"צ לחזור ולברך כל זמן שלא ישן. (מ"א סי' יא אות ב) בדעת השו"ע (סי' מו סעי' ב). וי"א שצריך לברך ברכה"ת אף אם לא ישן. (מ"א רס"י תצד ד"ה ועיין, וסי' מו ס"ק יב). ולמעשה ישמע מאחר שישן בלילה, ואם אין אחר לא יברך דספק ברכות להקל. (מ"ב סי' מו ס"ק ח). ומבואר דאם ליכא אחר אינו מברך, דלא כהמהר"ם שיק

(א"ח"ח סס"י א) שנקט שבכה"ג יברך לעצמו. אולם מצנינו סוברים כדבריו, ע"י ערוה"ש (סי' מו אות כ), כה"ח (אות כו) ואורחות רבנו (שם) בשם החזו"א. ומנהג בני ספרד לברכם בעצמם.

זמן קידוש הלילה (למחמירים לעיל)

יש להקפיד לצאת ידי"ח הברכות אחר עמוד השחר. (דלדעת הגר"ש"ק זצ"ל (האלף לך שלמה סי' לג) והכה"ח (אות כט) אם יברך לפני כן לא ידו"ח. וע"י בבצל החכמה (ח"ה סי' סח) שכת' שבדיעבד אם טעה ויברך, לא יחזור ויברך, אבל טוב שישמע ברכה"ת מאחר או שיכוון לפטור עצמו בברכת אהבה רבה וילמד על אתר).

אם מכוון להדיא בשעת ברכות התורה בערב שבועות להגביל חלות ברכתו עד למחרת, יש לכוון בברכת התורה בערב שבועות שתפטור רק עד סוף הלילה.

אומרים שמועיל ויוצא ידי ספק. (מ"א סי' תרל"ט ס"ק יז). וע"י באורחות רבנו (ח"א עמ' מז) בשם הגר"מ זצ"ל דמהני להגביל חלות הברכה עד שהולך לישון. וכן הוא בלוח אר"י לגר"מ"ט (הושענא רבה) בשם האד"ר"ת. ויש מחמירים. (חיי"א שני"א כלל ט אות א) והגר"ש"א זצ"ל (שבות יצחק ח"ה עמ' רס"א). ולמעשה אם אין אחר שיוציאו ידי"ח אם הגביל ברכתו במפורש, יכול לסמוך לברך בעצמו. (מנח"ש (ח"א סי' יח אות ח-ט). ומשנה הלכות (ח"ו סי' יד). וע"י בשמעתא עמיקתא גליון ס'.

ישן שינת קבע ביום שלפניו

אם ישן שינת קבע (חצי שעה) ביום הקודם, י"א שיכול לברך. (רע"א המובא במ"ב (שם). וע"י בלוח אר"י לגר"מ"ט (הושענא רבה) בשם האד"ר"ת דשינת קבע היינו שיתין נישמן. ויעוין לעיל שהוא חצי שעה). ויש חולקים. (חזו"א) מעשה איש עמי ס' ותשובות והנהגות ח"ה סי' קס).

ישן שינת קבע בלילה

אם ישן שינת קבע על מיטתו בלילה, אם נמשכה שנתו חצי שעה, מברך בקומו ברכות התורה. ואף הישן בבגדיו אם נשכב על דעת לישון כמה שעות, יברך בקומו, אפילו ניעור קודם חצות הלילה. (הגרש"א זצ"ל (הלכ"ש תפלה פ"ו אות א). וע"י במ"ב (סי' מו ס"ק כג) שהמתננמם

בלבוש על אצילי ידיו אפילו בלילה אינו חשיב שינת קבע. (ללמוד עד שיוע"מ מי שיוציאו ידי הובה

אם הגיע עמוד השחר א"צ להפסיק מלימודו עד שיגיע אחר שיוציאו, כיון שאין בידו לברך עתה משום הספק. (חזו"א) (דינים והנהגות פ"א אות יב), מנח"ש (סי' יח אות ח) וקובץ תשובות (ח"א סי' ט ד"ה אולם צ"ל). אולם בא"א מבוטשטשט (סי' מו) אינו מיקל בזה אלא בספי' דרך תחנונים. דעת הכה"ח (סי' תצד אות יב) להחמיר לגמרי. וכן הוא בשבט הלוי (ח"י סי' עז אות ב). וע"י בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ד).

רובת ללכת לישון קודם תפילת שחרית

מי שהיה ער בלילה ורצונו ללכת לישון אחר עלות השחר על מנת שיוכל להתפלל בכוונה, אף אם אין לו שומר רשאי ללכת לישון. שאם לא נותר ללמודים ללכת לישון הרי רובם של המתפללים לא יתפללו כהוגן, וכיון שהוא צבור שצריך להתאסף שנית, אין לחוש

לספק קטן שאולי יאחרו מחמת השינה. (שבט הלוי (ח"י סי' מט)). ומ"מ אם אפשר עדיף שימנה שומר שיזכירנו להתפלל. (נלענין פרישות, ע"י במ"ב (סי' תצד ס"ק א) שכת' שבכוון לזיזר ע"פ קבלה אם לא בליל טבילה. ואם לא קיים מצות פו"ר, ע"י בב"ה"ל (סי' רמ על סעי' א ד"ה מליל) בשם הישועות יעקב, שיש מקום להקל בזה (וצ"ק לדבריו במ"ב סי' תצד ס"ק א). וע"י עוד במ"ב (סי' רמ ס"ק ז) שכת' דאלו שיצאם מתגבר עליהם, מצוה לקיים המצוה. וע"י ב"בן איש חי (שנה ב פ"ר וירא אות כג) שאף בליל יו"ט שני דשבועות יש להחמיר בזה. וכן נקט הכה"ח (אות ח). אולם המ"א (סי' רמ ס"ק א), הערה"ש (אות ו) ומ"מ (סי' ק) כתי' להקפיד בליל ראשון בלבד.

דיני התפילות

סדר התפלה

סדר התפלה של שבועות כמו ביו"ט של פסח, אלא שאומרים: את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו. וביום גומרים ההלל. (שו"ע סי' תצד סעי' א). וי"א שיר היחוד ושיר הכבוד

שהשכמה. (לוח אר"י לגר"מ"ט).

מגילת רות

קוראים מגילת רות. (רמ"א סי' תצ סעי' ט). ובחזו"ל נוהגים לקרותה ביו"ט שני. (ע"י בפמ"ג (שם א"א סס"י ח וסי' תצד מ"ז ס"ק א). ובני ספרד אינם נוהגים לקרותה. (נתיבי עם (סי' תצ אות ט).

ברכה על המגילה

יש שהנחו שלא לברך על קריאת המגילה. [רמ"א (סי' תצ סעי' ט)]. ויש נוהגים לברך על המגילה הכתובה בקלף כדין. [עיי במ"ב (שם ס"ק יט)]. וי"א שאף הנהוגים לברך על הקריאה במברכים עליה ברכת שמחה וכו'. [תשובות והנהגות (ח"א סי' שכג) בשם ספר פאר עץ חיים]. ויש אומרים שמברכים עליה שהחיינו אם המגילה כתובה כדין (וכן הוא בשאר מגילות חוץ מאיכה). [הגר"א (מנשה רב אות קעה). וכן נהגו אצל החזו"א, ע"י בארות רבנו (ח"ב אות ק"ב)].

קריאת התורה

מוציאים שני ספרים, וקורין בראשון חמשה קרואים, מבחדש השלישי עד סוף הסדר. [שו"ע (סי' תצד סעי' א)]. וקורים הדברות בטעם העליון. [מ"ב (ס"ק ג)]. ויש נוהגים לעמוד בשעת אמירת יי הדברות. ודעת הגרשו"א זצ"ל (הליכיש תפלה מ"ב הגה ל) והאג"מ (ארו"ח ח"ד סי' כב) שאע"פ שיש סוברים שיש למנוע מנהג זה מ"מ מותר לנהוג כן. ומי שאינו נוהג לעמוד ונמצא במקום שנוהגים לעמוד או ישנה ממנהג המקום].

אקדמות

המנהג לומר אקדמות, ויש לאומרם קודם שמתחיל הכהן לברך על התורה, וכן המנהג בכמה תקלות. [מ"ב (ס"ק ב)]. ועיי"ש שאכן יציב פתגם שאומרים ביום ב' בעת קריאת הפטרה התנפש באיזה מקומות לאמר אחר פסוק ראשון של הפטרה. [ואם טעה הכהן וכבר בירך על התורה לאמרו האקדמות קודם קריאת הלוי (ואם גם בירך הלוי יאמרו לפני א' משאר העולים)]. [הגרשי"א זצ"ל (מבקשי תורה גליון ב' עמ' סא)].

הקריאה ביו"ט שני (בחול')

ביום השני קרואים בפר' כל הבכור עד סוף הסידרא. [שו"ע (סי' תצד סעי' ב)]. ואם חל בשבת כיוון שצריך שיעלו ז' קרואים, מתחילין עשר תעשר. [מ"ב (ס"ק ה)]. והמפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בחבוקק מן וה' בהיכל קדשו עד למנצח בניגוניו'. [שו"ע (שם)].

יזכור ואב הרהמים

מנהג בני אשכנז, להזכיר נשמות קרוביהם שהלכו לעולמם ולנדור צדקה לעי"נ בשלשת הרגלים באמירת "יזכור". ובחול' עושין כן ביו"ט שני. [מ"ב (שם ס"ק יז)]. ועיי"ש שכת' שבכל מקום שקורין על הבכור מוזכרין נשמות, שיש בו מתנת יד ונדורים צדקה]. ואומרים אב הרחמים ביו"ט של שבועות. [מ"ב (שם)].

י-ה קלי וגואלי

באר"י (שואמרים יזכור) אין אומרים הפיוט י-ה קלי וגואלי בשבועות. ובחול' אומרים אותו ביו"ט ראשון (כי לא אומרים בו יזכור). [לקוטי מהר"ח (ח"ג עמ' יב כה ומח)].

אמירת פרקים

יש נוהגים לומר "פרקים", וכשחל שבועות ביום שישי - שבת אין אומרים אותם, וכשחל שבועות במוצ"ש אומרים פרקים במנהג בשבת. [מ"ב (ס"ק יז)].

ש מ ח ת י ו ם

חציו לה' וחציו לכם

מצוה לחלק היו"ט חציו לבית המדרש. ואם טעה האכילה ובינו בירך על הכבוד ולענוג כמו בשבת. [שו"ע (רס"י תקבט)]. ועיי' במ"ב (סי' תקצז ס"ק א) שאף ר"ה בכלל רגל לענוג זה].

לשמח בני ביתו

חייב אדם להיות שמח וטוב לב בחג, הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו. וחייב האכיל לרגל תלום ולאלמנה עם דם פקדים (סי' תקצז ס"ק א). [שו"ע (סי' תקבט סעי' ב)].

נשים

אף נשים חייבות במצות שמחה כגאנשים. [תינוך (מצוה תפח), שאג"א (החדשות סי' ט) וברכ"י (סי' תקבט אות ה)]. ועיי' ברע"א (השטות ס"י א) בשם הרבב"ד. ועיי"ש שמ"מ אין חייבות לאכול פת ביו"ט ועיי"כ אם שכתו ועיי"י אין חזרוות. וכן פסקו השבט הלוי (ח"ד סי' יח) והגרשי"א זצ"ל (מבקשי תורה יו"ט עמ' רמא) דלא כהת"ש (סי' קפח ס"ק ו) דס"ל שצריכות לחזור].

לשמח עניים, יתומים ואלמנות

חייב להאכיל לרגל, ליתום ולאלמנה עם שאר עניים שנאמר (דברים ט"ז) והלוי והגר והיתום וגו' אבל מי שנועל דלתי חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולגרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו. [שו"ע (שם) ומ"ב (ס"ק יז) ע"פ הרמב"ם (יו"ט פי' הי"ח)]. ועיי' בבתי"ס (או"ח סי' לט ד"ה וע"פ) שכת' דמי שנועל דלתי ביתו ואינו מומין עניים שולחתי שזה אלא מילוי כריסו נראה שלא קיים מצות שמחת יו"ט כמו, אולם מדברי הרמב"ם יש ובספר המצות שמעט שאין זה זה אלא בכלל המצוה, עיי"ש בלשונן].

מצות שמחה מוח"ת או מדרבנן

בזה"ש שבעוה"ר אין המקדש קיים ואין בשר שלמים, י"א שמצות שמחה אינה אלא מדרבנן. [תוס' (מ"ק ד' ד"ה עשה). ועיי' בתוס' (פסחים קט. ד"ה במה), בב"ח (סי' תקבט) ובער"ל (סוכה מב: על רש"י באה"ד ש"א)]. אולם י"א שאף בזמן הזה יש מצות שמחה מה"ת. [רמב"ם (מצוה נד), חינוך (מצוה תפח), ריטב"א (סוכה מב: ד"ה החלל) ור"ן (שם כא. בריף ד"ה והשמחה)].
וכן עיקר. [כן דעת רוב הראשונים, וכן פסקו השאג"א (שם סה), הברכ"י (סי' תקבט אות ד), הנשמי"א (כלל סח אות יט) והמ"ב (ס"ק טו)].

מצות שמחה בליל יו"ט ראשון

אע"פ שמצות שמחה הינה מה"ת (עיי' לעיל), מ"מ בליל ראשון של יו"ט אינו אלא מדרבנן. [ש"א (סי' טז), ברכ"י (סי' תקבט אות ו), חת"ס (אה"ע סי' קכב ד"ה אלא טעם) וכן נר' מהשע"צ (סי' תקמו ס"ק יט), אג"א כהנ"א (שם טז) הובא בשערי' (סי' תקבט אות ו)]. ועיי' באבני' (סי' תכג אות ט), בעמק ברכה (שמחת יו"ט אות א), באור לציון (ח"ג פי"ח אות יא בהגה ד"ה עכ"פ) ובמשנה הלכות (ח"ג סי' רט)].

שמחה בין ובשר

בזמן הזה שיש בשר שלמים, אין שמחה אלא בין, [פסחים (קט)]. ועל כן אין יוצאין ידי חובת שמחה אלא בין, אבל בשר אין חובה לאכול. ומ"מ מצוה יש גם באכילת בשר שנאמר בו שמחה. [עיי' ברמב"ם (יו"ט פי' הי"ז-כ"א)].
כן נקט במגילת אסתר (שרש א) דלא יידי"ח אלא בין. וכן דעת המ"א (סי' תקבט ס"ק ג וסי' תרצו ס"ק טו) אף בדעת השו"ע. ומ"מ באכילת בשר יש מצוה כמבואר כמ"ש הביאור הלכה (שם על סעי' ב ד"ה כיצד) ע"פ הב"ח].
ויש אומרים שלא דוקא אין אלא יוצאים ידי חובת מצוה זו אף על ידי כל מיני שמחה שיכולת בידו לשמוח בהם. [רמב"ם בספר המצות (מצוה נד), חינוך (מצוה תפח), ריטב"א (סוכה מב: ור"ן (שם כא. בריף)].
וכן פסקו השאג"א (סי' סה), הברכ"י (סי' תקבט אות ד) והכה"ח (סי' תקבט ס"ק כח-כט). וכ"כ במנ"ח (מצוה תפח אות ב) בדעת הרמב"ם והחינוך הל"ל].

לדעת המקילין לעיל, אף עיי' מצות ת"ת מקיימים מצוה זו, דדברי תורה משמחים וקורמים לשמחת הלב. [שאג"א (סי' טט)]. ומ"מ כל זה לאנשים שחייבי בת"ת, שיש להם שמחה במה שעוסקים בתורה ומקיימים מצות המקום מצוה המצוה החביבה ושקולה לפני המקום כנגד כל המצות, אבל נשים שאינן חייבות בת"ת לא מקיימות בזה מצות שמחה. [שאג"א (שם)]. ועיי' בשד"ח (ח"ה דברי חכמים סי' פד עמ' 410) בשם בעל הבנין שלמה שפתה על השאג"א שאם עיי' תורה מקיימים מצות שמחה, איך דייקו גמ"י פסחים שר"א ס"ל כולו להי' שעסוק כל היום בתורה, עיי"ש. והארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון ק"א]].

קיום מצוה בעלמא בשאר דברים המשמחים

אע"פ שיש סוברים שלא מקיים חובת מצות שמחה אלא בין, מ"מ לכל הדעות יש משום קיום מצוה בעלמא בשאר דברים כגון בשר ושאר דברים המשמחים. [כן מוכח מהמ"א (סי' תקלג ס"ק ה) הובא להלכה במ"י (שם ס"ק כג). וכן מבואר בלבוש (שם שם אות א) סי' תקבט ס"ק ד וסי' תקל ס"ק א). ועיי' במ"ב (סי' תקל ס"ק א)].

שיעור השמחה

שיעור השמחה הוא אפי' זמן מועט. [שאג"א (שם)]. ועיי' עוד בעמק ברכה (שמחת יו"ט אות ב) שכת' שצריכים להגיע לשמחת השירה שהיא כוללת שמחה וטוב לבב].

כיצד משמח את בניו הקטנים

משמח בניו ביתו הקטנים בנתינת קליות, אגוזים או שאר דברים הראויים להם. [שו"ע (סי' תקבט סעי' ז)]. ומסתמית הפוסקים משמע שא"ץ בפסח וסוכות אי"צ לקנות דבר חדש כל יום. ועיי"כ היינו טעמא כי מתנה חשובה שמתנה מתמשת. משא"כ בשתי יין שהיא שמחה מועטת ועיי"כ בעינן כל יום].

כיצד משמח אשתו

צריך לשמח את אשתו במה שראוי לה, בגדים ותכשיטין כפי ממונו. [שו"ע (סי' תקבט סעי' ב)]. ומסתמית הפוסקים משמע שאף בפסח וסוכות אי"צ לקנות דבר חדש כל יום. ועיי"כ היינו טעמא כי מתנה חשובה שמחתה מועלת, משא"כ בשתיית יין שהיא שמחה מועטת ועיי"כ בעינן כל יום].
ואף על ידי כלי שאין בו שימוש ביו"ט יוצא ידי"ח. [הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש סוכות פי"א הגה ה)].

שתיית מיין ענבים (במקום יין)

י"א שיוצאים ידי"ח שמחה עיי' שתיית מיץ ענבים. [הגרשו"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פי"ט הגה 78)]. וי"א שיעור השתיה ואכילה. [וגר"ק זצ"ל (חוט שני יו"ט פכ"ב עמ' אות ב)]. ועיי' בתשובות והנהגות (ח"ה סי' קנג)]. ומח' זו קיימת אף לענין אכילה, אם צריכה כזית או אפילו בפרות מכן סגי. ומסתבר כדעה ראשונה. [כן משמע מסתימת הפוסקים. ועיי' ברבבות אפרים (ח"א סס"י ש) בשם בעל האג"מ דצריך כזית בשר].

אכילת בשר בקר או בשר עוף

מצות שמחת יום טוב בבשר היא בעיקר בבשר בקר. [חוו"י (סס"י קעה) ובעל האג"מ (רבבות אפרים ח"א סי' שט)]. ומ"מ גם בבשר עוף יש קצת מצוה. [חוו"י (שם) הביאו השבט הלוי (ח"ג סי' יח אות ב) והוס"ף שמנהג שלנו גסם ביו"ט אין מהדרין דוקא על בשר בהמה. ועיי' במהרש"ם (ח"ט סס"י פא)].

מאכלי הלב בשבועות

הנוהגים לאכול רק מאכלי חלב בסעודת ליל שבועות (ועייין בזה להלן), אי"צ לחוש משום ביטול מצוה מועלת, משא"כ בשני יו"ט שני קצת מצוה. [חוו"י (שם) הביאו השבט הלוי (ח"ג סי' יח אות ב) משום מצוה בעלמא, יש ליישב המנהג לאכול רק מאכלי חלב בסעודת יו"ט שבליל חג השבועות, כיון דאיכא טעם לדבר ואין משום ביטול עיקר חובת מצות שמחה שהרי שותים יין. ועיי' בדרכ"ת (סי' פט ס"ק יט)].

היוב שמחה בחולו של מועד

בפסח וסוכות מצות שמחה והנהגת אף בימי חולו של מועד. [עיי' במ"ב (סי' תקבט ס"ק טו) ובביאור הלכה (סי' תקבט סעי' ב ד"ה עיי' פועל וסי' תקלט סעי' ד ד"ה ויוצא יותר) כדאינא ברמב"ם (יו"ט פי' הי"ז)]. ועיי' בזה בשפ"א (יומא ג. על תוס' ד"ה פז"ר), בערול"ג (סוכה מ. ד"ה במתני' ובמנ"ח (מצוה תפח אות ד)]. ועיי' בתשובות והנהגות (ח"ה סי' קנג) שדעתו שהחובה היא דוקא בשאר דברים המשמחים אבל לא בין שאינו נוהג אלא ביו"ט].

פ ע ו ד ת ח ח ג

מאכלי חלב

נוהגים לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות. [רמ"א (סי' תצד סעי' ג)]. ועיי"ש ובמ"ב (ס"ק יב) טעם הדבר, ועיי' עוד בשמעתא עמיקתא גליון ט"ו]. ואוכלים אח"כ מאכל בשר. [רמ"א (שם)]. ויש שהנחו לעשות קידוש בבוקר אחרי התפלה ולאכול מאכלי חלב. וכן נהג הגרשי"א זצ"ל (ישא יוסף ח"ג סי' קיט אות ב). ועיי' במ"ב (ס"ק יג) שכת' דגם נוהגין בקצת מקומות לאכול דבש וחלב מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב כמש"כ דבש וחלב תחת לשונך וגו', [עיי']. ועיי' שנהגו לאכול בסעודת הלילה רק מאכלי חלב. [כן נהג הגרני"ק זצ"ל (אורחות רבינו ח"ב עמ' צח)].

כ' להמים

יש נוהגים להביא עם המאכלי חלב ב' לחמים על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לשתי הלחם שהיו מקריבין ביום הכוכרים. [רמ"א (שם)]. ועיי' במ"ב (ס"ק יד) טעם הדבר. ועיי"ש (ס"ק טו) שנהגו לאפות לחם א' עם חמאה דאו בדואי יצטרך להביא לחם אחר לאכול עם בשר].

זהירות מהרהקות בין בשר להלב

יש להיזהר בענין מאכלי בשר וחלב בכל מה שזוהרים בכל השנה כמבואר ביו"ד סי' פ"ח ופי"ט שלא יצא שכרם בהפסדם. [מ"ב (שם ס"ק יז)].

המתנה בין בשר לחלב

אכילת גבינה לאחר אכילת בשר

מי שאכל בשר אפי' של חיה או עוף אסור לו לאכול אחריו גבינה, לדעת השו"ע (יו"ד רס"י פט) עד אחר שש שעות. ולדעת הרמ"א (שם) מעיקר הדין מיד אחר סילוק השלחן רשאי לאכול גבינה, אלא שנוהגים להמתין שעה. ויש מדקדקים להמתין ו' שעות, וכן המנהג להחמיר, והמקיל בזה עובר בלא תטוש תורת אמוך. [נכ"א (כלל מ' את יג) וערה"ש (אות ז)]. ואפי"כ שחמיר (מגן אבות ענין ט ד"ה זו היא) כתב דבחמש שעות סגי. וכן דעת הגרשי"א זצ"ל (הכשרות פי"י הגה עו) אם עבר רוב השעה, מ"מ המנהג הפשוט כסתמימת הפוסקים דבעינן שש שעות שלמות. ועיי' בשמעתא עמיקתא גליון ק"ב, ועיי"ש לענין הנוהגים להמתין ג' שעות].

לעם בשר

אם לעם בשר ולא אכלו (כגון שלועס לצורך תינוק), לבן אשכנז יש להקל להמתין שעה. [רע"א (פי' פט אות ב) ויד יהודה (וקצר ס"ק א)].

טעם בלשון

אם טעם בשר או תבשיל בשרי בלשון ולא בלעו, אי"צ להמתין, אלא די לו בקינוח הפה (והדין כן אף לבני ספרד). [תהגות מהרש"ק (על הפמ"ג סי' פט מ"ז ס"ק א ד"ה רד"ל וכח"ח (שם)].

אכלת התיבה קטנה

מי שאכל חתיכה קטנה מאוד מבשר (כמו שמצוי בין השיניים) אי"צ להמתין שש שעות. [כן יוצא מהר"ן (חולין לו: בריף ד"ה אמר) הובא ברמ"א (סי' פט סעי' א). וכן דעת הגר"מ הלברשטם זצ"ל (הכשרות פי"א הגה עח). וכ"כ במגילת ספר (סי' פט אות ב). והארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון רי"ג]].

מאכל שיש בו שאריות בשר

האוכל מאכל שיש בו שאריות קטנות מבשר או מרוטב של בשר, אינו חייב להמתין שש שעות, ומ"מ יקנה פיו. והדבר מצוי כשמגשים מאכל פרווה כגון אורז עם כף שיש בה שאריות בשר. ומ"מ יש להיזהר לכתחלה להשתמש באופנים אלו בכלי נקי. [עיי' במהר"ט (יו"ד ח"ב סי' יח ד"ה ועל). ועיי' עוד בשמעתא עמיקתא גליון רי"ג]].

שומן של בשר

שומן של בשר דינו כבשר עצמו. [רמ"א (יו"ד שם סעי' א)].

תבשיל של בשר

אכל תבשיל של בשר מותר לאכול אחריו תבשיל של גבינה. וכן הדין אם די לאכול גבינה ממש אחר תבשיל של בשר או בשר אחר תבשיל של גבינה, אלא שבאופן זה עליו ליטול ידיו. [שו"ע (שם)]. וי"א שיש חובה ליטול ידיו אף כשאוכל תבשיל ממין השני. [רמ"א (שם)]. וכי"ז מעיקר הדין אבל נהגו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר ללא המתנה כמו אחר בשר עצמו. [בי"י (ארו"ח סי' קנע) ורמ"א (יו"ד שם)]. ואפי' שתה מרק צלול של בשר או עוף אין לאכול אחריו גבינה. [ברכ"י (שיו"ב שם אות כז-לא)].

לא מרגיש טעם בשר בתבשיל

אם טעם התבשיל ואין בו טעם בשר אינו צריך להמתין שש שעות אחריו. [יד יהודה (סי' פט ארך ס"ק ה ד"ה מיהו). ועיי"ש שאע"פ שמחמיר טובא בטעימת ישראל מ"מ סומך לכתחילה לענין המתנה מבשר לחלב. והארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון ק"ב]].

תבשיל שיש בו אבקת מרק בשרי

יש להמתין שש שעות אחר אכילת תבשיל שיש בו אבקת מרק בשרית. [עיי' בט"ז (סי' צח ס"ק יא) דמלתא דעביד לטעמא בהתירא (בשר או חלב) בטל בסי'. ואי"כ ק"וי לענין המתנה דאם איכא סי' נגד האבקה בטלה היא ולא צריך להמתין אחריה ו' שעות. אלא שהפמ"ג שם ביאר דהט"ז או"ל כהש"י (ס"ק כט) דס"ל דדבר דעביד לטעמא אינו בטל רק מדרבנן ובבליעת היתר אלא גזרו. ולפי"ז לדעת הפרי"ח (ס"ק כה) דס"ל דדבר דעביד לטעמא אינו בטל מדין י"ל דאף טעם הדתירא אינו בטל. ואי"כ בידי' יש להחמיר. ועוד י"ל דהט"ז יודה דעכ"פ חשיב תבשיל של בשרית. ועיי' בבתי"ש (סי' פט ס"ק ז) ובשמעתא עמיקתא גליון ק"ב]].

מאכל שטוגן בשמן שטיגנו בו **בשר**

מאכל שטוגן בשמן שטיגנו בו בשר (מצוי בחנויות "פלאפלי" שמתגנים שם גם שניצלים), צריך להמתין אחריו וי שעות זדנינו כתבשיל של בשר, ויש מקילין בזה. [כן שמענו מאי מחשובי פוסקי זמננו. וכן פסק הגה"ש אולמן זצ"ל כי אינו כהניי בבשיל של בשר]. ואם לא מבאכל טעם בשר, לכל הדעות אי"צ להמתין שש שעות. [כנייל בשם הדי יהודה לענין הבשיל שאין בו טעם בשר].

תבשיל שהתבשל בכיר בשרי

תבשיל שאין בו בשר אלא שנתבשל בקדרה של בשר, מותר לאכול אחריו גבינה, ואין בזה מנהג להחמיר. [ומי"א (פי פט סעי ג)]. ואפי' דבר חריץ שהתבשל בקדרה או נחתך בכלל בשרי בן יומו אי"צ להמתין אחריו וי שעות. [נחי רע"א (עם על השי"ד סי"ק יט)]. ואפילו אם אכל בשר (ראי"ח סי' תצד אי"א סי' ק) אם אכל בשר ממש אין לאכול אחריו צנון שנחתך בסכין חלבי. ועי' ביד יהודה (פיה"ח סי' ק) שכת' בקדרה הגה"ש' נר' להקל. אולם דעת הגר"שי"א זצ"ל [קשו"ע פפופר סי' י' הנהג' 13] להקל בכל זה, ודעת הגר"ש זאנזר זצ"ל [מבית לוי בבי"ח עמי' לד אות ח והגה שם] שכן המנהג. ועי' במהרש"ם (דע"ת סי' תצד)].

תבשיל שהתבשל בכיר בשרי לא מקנה

י"א שאפי' אם נתבשל להתבשיל בקדרה שלא הודחה יפה ויש בה קצת שאריות בשר אי"צ להמתין שש שעות. [ומי"א (שם), שי"ד (סי' יט), פרי"ח (סי' יט), פת"ש (סי' ז) ויד יהודה (שם ארוך סי' ה) בדיעת השי"ד]. וי"א שדוקא אם יש ששים לבטל השאריות הדין כן. [פת"ש (שם) בשם הבית לחם יהודה. וכן דעת הדי יהודה (שם)]. והעיקר כדעה ראשונה. [שכן רוב דעת גדולי הפוסקים. וכן פסק הערוה"ש (אות יג). וכן שמענו בשם הגר"ש אולמן זצ"ל].

מאכל פרווה שנאפה עם בשר (המתנה מחמת זיעה)

מאכל פרווה שנבלע בו טעם מחמת זיעת בשר (אדים בשריים), אי"צ להמתין אחר אכילתו וי שעות. [רב פעלים (או"ח ח"ב סי' נ' ד"ה והנה אע"פ) כיון שאין אלא הבל ואין טעם במאכל]. ועי"כ מאכל פרווה שהתבשל בתנור בשעה שבעה שבלע בו בשר (בכלי נפרד) אי"צ להמתין אחריו. [כי לא מצוי זיעה בתנורים שכלו אלא בעלמא ואין טעם בשר בתבשיל. ועוד שמבואר לעיל שמועיל לעימה לענין המתנה].

המתנה לאחר אכילת גבינה

המתנה בין אכילת מאכלי חלב בשיר

האוכל גבינה רשאי לאכול אחריה בשר מיד, אחר שיעיין בידיו שלא נדבק בהם מהגבינה ויקנה וידחק פיו. [נשו"ע (סי' פט סעי ג)]. ולענין גבינה קשה יעויין להלן.

קינוח והדחה כיצד

קינוח הוא שילעס פת ויקנה בה פיו יפה, וכן בכל דבר שירצה, חוץ מקמח, תמרים או ירקות, לפי שחם נדבקים בחניכים, ואח"כ ידחק פיו במים או ביון. [נשו"ע (סי' פט סעי ג)]. ולענין סדר הקינוח וההדחה, י"א שאיזה מהם שירצה יקדים. [שי"ד (סי' ג) והערה"ש (אות ט), וי"א שנכון להקדים הקינוח. נשו"ע (אות ג)]. ונחי' אחרונים אם צריך לבלוע המאכל שמקנה בו, י"א שאם לא יעס בפיו ופלט לא מיקרי קינוח עד שיבלענו. [פרי תואר (סי' ז) ופת"ש (סי' ה)]. וי"א דאין צריך לבלוע. [נפמ"י (שי"ד סי"ק ג) וי"א (אות ט) ויד יהודה (קצר סי' ח)]. ולכתחלה יבלענו. [לצאת כל השיטות. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קנייח שאם בולע המאכל לצורך הקינוח מברך עליו כיון שנהנה].

קינוח והדחה אחרי המתנת שעה

אחר שעה מאכילת הגבינה אין צריך קינוח והדחה. [עיי' שי"ד (סי' פט סי' ז) וחכ"א (כלל מא' אות יג) וסד"ל שלנהגים להמתין שעה אחר אכילת בשר אי"צ קינוח והדחה. ואף לט"ז (שם סי' ב) החולק ע"ז, יייל ידידה לענין אכילת בשר אחר גבינה, דדוקא בשר שהוא דבר קשה יש לחוש בו טפן].

המתנה בין מאכלי חלב לבואכל בשר (ע"פ הוזהר)

י"א שע"פ הסיוד המתבין בין אכילת גבינה לאכילת בשר. [עיי' ביוהר (פ' מפסטיס דף קכה). דאין לאכול בשר בחלב דאָקאָמפּר פּתָאָא (א) בְּשַׁעֲמַת פְּתָאָא, או בּוּשְׁמַתָּא פְּתָאָא. י"א שש שעות. (נפמ"י שם שי"ד סי"ק טו) וברכ"י (ש"יובי' שם אות ו). ועיי' בב"י (או"ח סי' קעג ד"ה ויש מחמירין) דלפי זוהר יש להמתין וי שעות אפילו לבשר עוף דלא כפר"ח (סי' טו)]. וי"א שלעה. [שי"ד (סי' טז), פרי"ח (וי"ד סי' פט סי' ז) וגר"א (על סעי' ג)]. וי"א שאם מברך ברכה אחרונה ביניהם אי"צ להמתין. [פלת' ישי' (ג)]. וי"א שהמנהג להמתין חצי שעה. [הגר"ש זאנזר זצ"ל (מבית לוי וי"ד עמי' לו אות טו ובתהא). וכ"כ בתשובות והמנהגות (ח"ב סי' שצ ד"ה ובוה"ק) והוסף דיש נוהגים להמתין חצי שעה אף אחר שתיית חלב]. ויש נוהגים להקל בזה, ומיד אחר קינוח והדחה אוכלים בשר (אף ללא ברכה אחרונה). [מ"ב (סי' תצד סי' טז)].

אכילת בשר אחר אכילת גבינה קשה

י"א שיש להמתין וי שעות גבינה קשה אפי' לאכילת בשר עוף. וכן מנהג בני אשכנז. [רמ"א (סי' פט סעי ג)].

אחר אכילת גבינה צהובה המצויה בזמנינו

י"א שגבינה צהובה של זמננו אין לה דין גבינה קשה של זמננו ואי"צ להמתין וי שעות. [חזו"א (מעשה איש ח"ה עמי' בב) והגר"ח"ק שליט"א; (דולה ומשקה עמי' רנט). וכן קטב בעל האי"מ (משנה הלכות חט"ז סי' ט), וכן הורה הגר"ש"א זצ"ל [קשו"ע פפופר עמי' קלט] אלא דעי"ש שלעצמו נהג להחמיר. וכן דעת הגר"א קוטלר זצ"ל [קשו"ע פפופר עמי' קלח ומאור השבת ח"ג עמי' תכה)]. ויש מי אומר שיש להמתין וי שעות משום שכבר נהגו העם להחמיר בזה. [הגר"ש"א זצ"ל [קשו"ע פפופר ביאורים עמי' קלט]. וכן שמענו מאי ממקורביו של הגר"ש"א זצ"ל. ועיי' בקובץ תשובות פ"ה הנה קצת] (ח"א סי' ח אות ב) ובתשובות והמנהגות (ח"ב סי' שפח). ודעת הגר"ב"ש אבא שאול זצ"ל (ספר הכשרות פ"י הנה קצת) דמנהג בני ספרד להמתין שעה אי. [דעת השטב הלוי (ח"ב סי' לה) שמנהגנו להחמיר]. וכל אי' ינהג כמנהגו. [ועיי' משי"כ בסי"ד בשמעתא עמיקתא גליון צ'].

שאר דיני המתנה

ישן שינת קבע אחר אכילת בשר

יש מי שאומר שאם אחר אכילת בשר ישן שינת קבע, השניה ממעטת זמן המתנה בין שעה השעתיים. [דעת קדושים (בשרטאטש סי' פי על סעי' ג)]. ויש מי שמקיף בזה לאחר אכילת בשר עוף. [הגר"ש"א זצ"ל (איש יוסף אי"ח סי' קט אות ו). וכת' הגר"ח"ק שליט"א (שם יוסף שם) שגלפ' דעה זו ניתן להקל בן. לענין אכילת בשר לאחר גבינה (לנהגים להמתין אחרונה)]. ולמעשה המנהג להמתין וי שעות בכל אופן. [הגר"ש זאנזר זצ"ל (מבית לוי וי"ד הלי' בבי"ח עמי' לד) והגר"ח"ק שליט"א (דולה ומשקה מעמ' רנו)].

מסתפק אם עברו שש שעות

מי שמסתפק אם עברו שש שעות מאז שאכל בשר, רשאי לאכול גבינה. ומי"מ אסור להיכנס בספק לכתחלה. ויש להזיזהר בדבר. [עיי' בדרכ"ת (סי' פט סי"ק ח). והוכחנו בסי"ד כדבריו בשמעתא עמיקתא גליון י"ח אף שליטת החולקים על הדמ"ר שחבאי' שם].

התחיל לאכול גבינה תוך שש שעות מאכילת בשר

יש מי שאומר שמי שאכל בשר וטעה והתחיל לאכול גבינה בתוך וי שעות רשאי לגמור אכילתו. [דעת קדושים (סי' פט אות ב). וכן פסק הכה"ח (שם אות ח)]. ואין נוהגים להקל בזה. [הגר"מ הלברטאם זצ"ל (הכשרות פ"י הנה קד). ועיי' בשמעתא עמיקתא גליון ק"ב]].

טעימת מאכל חלבי, תוך שש שעות מאכילת בשר

יש אומרים שמותר (אחר קינוח והדחה) לטעום בפיו אם אינו בולעו, מאכל חלבי תוך שש שעות מאכילת בשר. [הגר"ש"ז אולמן זצ"ל אפילו אליבא דהש"ש הניל, כיון דטעימה לא אסור לענין זה]. ונראה דאין להקל בזה אלא לאחר המתנת שעה. [כענין מה שמצינו ברע"א (סי' פט אות ב) לענין הלעס בשר]. ואם טועם בבלושו יש להקל בכל אופן. [הגר"ש"א זצ"ל (אבני ישפה ח"ה סי' קא ואשרי האיש יו"ד פ"ה אות כג). והארכנו בזה בסי"ד בשמעתא עמיקתא גליון קס"ז].

בירך על מאכל חלבי תוך שש שעות

מי ששכח וברך על גבינה אחר אכילת בשר, י"א שאין לו לטעום מהמאכל אף כשכוונתו להינצל מברכה לבטלה. [עיי' בשטב הלוי (ח"א סי' רח)]. וי"א שאם כבר חלף שעה אי' מתום אכילת בשר יש להקל לטעום מעט עי"מ להינצל מאיסור ברכה לבטלה, ומה"א ירוחף פיו לפני הטעימה. [תשובות והנהגות (ח"ב סי' טט)]. וכן מסתבר. [ועיי' בדרכ"ת (שם סי' כא) ובכה"מ (וי"ד שם אות ו). ועיי' עוד בשמעתא עמיקתא גליון כ"א]].

שימוש בסוכר שיש בו טיפות חלב

מותר להשתמש בסוכר שנשפך בו מעט חלב, להכנת משקה פרווה, בתוך המתנת שש שעות מאכילת בשר. [דלא שייך בכה"ג משום אין מבטלין איסור לכתחלה. וכן אי"ל הגר"מ"ש קליין שליט"א]]. אמנם יש להזהר מלהשתמש בו עם בשר. [ובמקום ההסוכר עומד לשימוש עם בשר ועם חלב יש להזהר ליחד כלי עם סוכר לשימוש עם בשר וכלי שלמשום עם חלב בלא יבוא לידי תקלה, וכענין זה מציינו ברמ"א (פי ס' סעי' ג) לענין מלח. והארכנו בשמעתא עמיקתא גליון קס"ח]].

יולדות ומניקות

יולדות ומניקות, רשאיות לשתות חלב או לאכול גבינה על מנת לחזק בריאותם (והמניקות אף עי"מ להבותו חלבם), אחר המתנת שעה מסוף אכילת בשר. ועליהן לברך ברכה אחרונה אחר אכילת הבשר ולעשות קינוח והדחה (דהיינו לאכול דבר מה חוץ מקמח, תמרים וירקות, ולשתות משקה כלשהו). ויולדות שאי"א להן בקל לקנח פיהם דינן כמבואר להלן לענין חולים שאב"ס. [עיי' בחכ"א (כלל מ סוף אות יג), בשבט הלוי (ח"ב רס"י לב) ובחוט שני (ח"ד עמי' רנא) בשם הגר"מ"ק זצ"ל]. ורשאיות לאכול ללא התרת נדרים כי דעתם לחזור למנהגם. [בדמוכה מסתימת החכ"א הני"ל שהתיר ללא התרה, אע"פ שבחיי"א (כלל קכז אות ח) פסק כהשי"ד דבמקום חולי אף שדעתו לחזור למנהגו צריך התרה. ועיי' עוד בכל זה בשמעתא עמיקתא גליון רנ"ח]].

חולים שאין בהם סכנה

חולים שאין בהם סכנה הצריכים לאכול מאכלי חלב לצורך רפואתם, אי"צ להמתין כלל אחר אכילת בשר, ויעשו קינוח והדחה וברכה אחרונה לפני אכילת מאכלים אלו. ומי"מ אם בידם להמתין שעה, לכתחלה יעשו כן. [נחכ"א (כלל מ סוף אות יג), בן איש חי (שנה ב' שלח לך אות יא) ושבת הלוי (שם)]. ואם אי"א להם בקל לקנח פיהם, כיוון שעבר שעה מספיק הדחה בלבד. [כמוכ"כ אם אין בידם לברך ברכה אחרונה וי' בסילוק אחרונה (והיינו מעשה שנראה שמסלק עצמו מסעודה ראשונה). ודרכ"ת (סי"ק טו-טז)]. ועיי' בשמעתא עמיקתא גליון רנ"ח]. ורשאים לאכול ללא התרת נדרים כי דעתם לחזור למנהגם. [עיי' המקורות לעיל בענין יולדות].

קטנים

קטנים שמלאו להם שלש שנים, מותרים באכילת מאכלי חלב אחר בשר. מכאן והילך, אם הם בריאים ואינם זקוקים ביותר למאכלי חלב, יש לחנכם להמתין בין אכילת בשר לגבינה. וימתינו שעה אחת. ומגיל ט' שנים יש להוסיף ולחנכם להרחיק בין בשר לחלב מסעודה לסעודה (של הקטן), ועכ"פ מגיל קרוב לבר מצוה יש לו להמתין וי שעות. [הגר"מ"ק זצ"ל (חוט שני ח"ד פמ"ה עמי' טט)]. ודעת הגר"י קמיוצקי זצ"ל (אמת ליעקב על יו"ד סי' פט) שעד ג' שנים דבאי אי"צ להמתין בלא אף לאחר גיל זה עד כגול בשש שנים הוא חומרת יתירה. ועיי' בשבט הלוי (ח"ד סי' פד). והארכנו בזה בסי"ד בשמעתא עמיקתא גליון פ"ז]].

מראית העין

אכילת מאכל תמתי הנראה כבשר בסעודה חלבית

מותר לאכול ואף לבשל בשר סויה עם חלב, וכן לשתותו תוך סעודה בשרית (או עם בשר), כי בזמנינו הדבר מפורסם שיש מאכלים הנראים כבשר או חלב והם אינם אלא סתמיים. ועל כן מותר לשתות קפה עם חלב פרווה בתוך סעודה בשרית. ומי"מ המהדר יניח קופסת המוצר הסתמי כהיכר במקום גלוי. [עיי' בחשב האפרו (ח"א סי' כ)]. ועיי' בשמעתא עמיקתא גליון ר"ו]].

לחם שאכלו בסעודה חלבית/בשרית

לחם שנגע בכשר, אכילתו עם גבינה

לחם שנגע בבשר, אסור לאוכלו עם גבינה. וכן אם נגע בגבינה, אסור לאוכלו עם בשר. [נשו"ע (סי' צא סעי' ג)]. ועל כן יש להיזהר שלא יגע הלחם לא בבשר ולא בגבינה כי חוששין אולי ישכח שאכלו ולא יאכלנו עם המין השני. [שי"ד (סי"ק ד)]. ומי"מ אם מייחד הלחם לאכלו רק עם בשר או חלב, אין הלחם נאסר, כי באופן זה לא חוששים שאולי ישכח ויאכלנו עם המין השני. ועל כן מותר למרוח לכתחלה על הלחם ממרח חלבי וכדומה. [נרונת הבשם (ה"סי' צא) הובא בדרכ"ת (סי' צא סעי' יב). והנה מבואר בשי"ד הני"ל דמועיל הדחה ללחם. אולם בכנה"ג (הגה"ש אותיות ב ג) תמה על השי"ד ונקט ולא מועיל הדחה בכה"ג. ובבואו הפמ"י (שם). וכן פסק בנרדוה"ש (אות ח). מיהו הפת"ש (סי"ק ד) דחה דברי כנה"ג וסיים דמי"מ נראה דבלחם יש חילוק, דאם נגע בלחם שלם או בפרוס מצד ח"ב במקום הקשה סגי בהדחה, אבל אם נגע מצד פנימי במקום הרך בעי' גרידה (שהוא פחות מקליפה כמי"ש השי"ד סי' צ"ו סי"ק כ"א)], עי"כ. וכ"כ ביד יהודה (פח"א סי"ק ט) דבעי גרידה. ועיי' בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ח]].

הבשר או הגבינה יבשים

י"א שאין איסור לאכול לחם עם המין השני אלא כשנגע בבשר או גבינה לחים, אבל אם הם יבשים, מותר לאכלו עם מין השני. [נשי"ד (סי"ק א וד), פרי"ח (סי"ק ד), פלת' (סי"ק ג) וחכ"א (מב, ח)].

לחם שאכלו ממנו בסעודה בשרית או חלבית

לחם שאכלו ממנו בסעודה בשרית, אין לאכול עם גבינה (או להיפך). [נשו"ע (פי פט סעי' ד). ומשמע שהלחם נאסר אפילו כשאינו רואה עליו שאריות רואה שר וכי"ב. ואפשר דחששו חז"ל שמא בלע טעם מבשר רותח וכדו' ולא אדעתיה]. וכל זה לענין החתיכה שחתכו מהכיכר ואכלו בה המאכל, אבל הלחם הנשאר בצד אינו נאסר. [אג"מ (וי"ד ח"א סי' לח)].

מאכלים שאכלו מהם בסעודה בשרית או חלבית

שאר מאכלים שאכלו מהם בסעודה בשרית (כגון סלטים וכדו'), מעיקר הדין מותר לאוכלם בכלים השני אם נזהר לקחת מהם עם סכוי"ם נקי, אבל בלא"ה אין לאוכלם עם המין השני. [בדי השלחן (סי' פט סי"ק צט). ומי"מ כל זה בסתמא, אבל היכן שידוע שהשאריות התבטלו בס', המאכלים מותרים באכילה במין השני. אלא שאין לעשות כן לכתחלה כשדעתו לאוכלם במין השני. אמנם לענין לחם שנאכל עם בשר (או גבינה) שמע הפוסקים שהוא אסור עם מין השני בכל גוונא]].

לחם שגמר מנוח סמוך רותח

מותר לתת חלה על מכסה של סיר בשרי רותח אע"פ שהחלה בולעת דרך המכסה מטעם הבשר (אם המקום נגוב בולע רק כדי קליפה, ואם המקום רטוב כדי נטילה כמבואר במי"ב סי' תנ"א סי"ק ק"א)], ואין בזה משום לחם שנילוש בשומן או חלב שהפת נאסר כמבואר להלן. [נדע כמין לא חששו חז"ל אלא את נתן חלב או שומן בשר ב"ישעת לשה"י, אבל לאחר שנאפה אין הלחם נאסר. וכן נאמן על שם פמ"י דכה"ג אנתיק וסי' קה מ"ז סי"ק א ד"ה איש (א) וכדונתו להחמיר דוקא לענין חמץ. ובג"ד השלחן (סי' צא סעי' ג) שכת' לאסור בה]. ומי"מ אם רצונו לאוכלה עם גבינה, עליו להוציא את המקום שבלע מטעם הבשר. וכי"ז לכתח', אבל בדיעבד אם כבר עירב החלה עם גבינה, אם יש הפסד בדבר רשאי לאוכלה. [עיי' ברמ"א (רס"י צה) דני"ט בר נ"ט דביעבד שרי. ואע"פ שהלחם בולע בשעת בישול דעת רוב הפוסקים דאמרין אף בכה"ג ני"ט בר נ"ט ועי"כ בדיעבד אין לאסור. והארכנו בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ח]]. ואם טעם מקום הקליפה או הנטילה ואין בו טעם בשר לפי הסוגרים שמועיל טעימת ישראל מותר לאוכלו כולו עם המין השני, עיי' להלן בטעימת ני"ט בר נ"ט)].

המכסה מזוכיכת

אם הניח החלה על מכסה מזוכיכת (או פיירעקס) נקי מותר לאוכלה כולה עם המין השני. [דיעויין בשו"ע (סי' תנא סעי' כו) דכלי זכוכית אינו בולע. ואף לרמ"א המחמיר שם וס"ל שבולע ואין לו הכשר, מי"מ כבר הביא בפמ"י (שם מ"ז ד"ה אנתיק וסי' קה מ"ז סי"ק א ד"ה איש) וכדונתו להחמיר דוקא לענין חמץ. ובג"ד דקל כנייל ניתן לסמוך ע"ז]. ועיי' עוד בזה בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ח]].

נותן נייר כסף על המכסה

יש לתת עצה כדי שהחלות ישארו בחזקת פרווה (אף כשמניחה על מכסה שאינו מזוכיכת), עיי' נקיון המכסה שהשאריות בשר (או גבינה) והפסקה בין הלחם לסיר בנייר אלומיניום (באופן זה הוי כמכלי לכלי שמעיקר הדין לא יוצא ללא רוטב). [עיי' בגליון קל"ג. אולם נייר אפייה שמענו מהגר"ש"ז אולמן זצ"ל והגרמ"ש קליין שליט"א דלא מהני לה כי אין דינו ככלי מחמת שסופג].

עיסה חלבית

להם, עוגות ועוגיות, מעיסה חלבית

אין לשוין עיסה בחלב, ואם לש כל הפת אסורה, כי חששו חז"ל שמה יאכלנה עם בשר. וכן אסור ללוש עיסה בשומן בשר שמה יאכלנה עם גבינה. [שו"ע (סי' צא)].

כשעושה סימן

אם עושה בה סימן או צורה שונה אין איסור. [שו"ע (סי' צא) ורמ"א (שם)].

לעשות הסימן לאחר אפייה

י"א שמועיל לאפות ע"מ לעשות סימן לאחר אפיה. [ג' מהרש"א (סי' צא אות ב) וד"ת אש (סי' יב), וכן ר"ל החמודי דניאל (סוף תעריבות סי' יח) ונשאר בצ"ע. ובאבן ישראל (ח"י סי' סז) נקט להקל וכתב כן אף בדעת החו"ד (באורים ס"ק ג' וחי' ס"ק ה). ולכתחלה אין להקל בזה, אלא יעשנו דוקא לפני האפיה. [כ"י חר"ה הפטש והפלתו בדברי הרמ"א (סי' ק"א), החו"ד (שם) והחכ"א (ככלל נ"א אות ב). ומ"מ בדיעבד יש מקום להקל. וכן דעת הגר"מ הלבשרטאס זצ"ל (הכשרות עמי רסז הגה לה). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קס"ד].

כשעושה כמות קטנה

אם עושה כמות קטנה מהעיסה, מותר ללוש בחלב או שומן. [שו"ע (סי' צא) ורמ"א (שם)]. ולדעת השו"ע (סי' צא) כמות קטנה פירושו "כדי אכילה בבת אחת". [וכ"כ הפמ"ג (שי"ד ס"ק א) אליבא דהמחבר. וכ"כ בכה"ח אות ז', ועיי"ש באות ח' דנאכל בבת אחת היינו לכל אחד ואחד מבני הבית]. ולדעת הרמ"א (שם) שכל שהוא לצורך אותו היום הוא בכלל מועט. [וכ"כ הפמ"ג (שם) והח"ו"ד (באורים סי' ב). ועי' בערוה"ש (אות ד) שכתב שאכילת יום א' שהוא מעט לעת הוי דבר מועט. ועי' בבצל החכמה (ח"י סי' ק"א) שרק מותר ליום א' ולא ליומיים. וכ"כ בדרכ"ח (סי' ק"א)].

עשה כמות קטנה ונותר

אם עשה כמות קטנה, ונותר, יעשה בו סימן ומותר באכילה. [עי' בלבו"ש (סי' ק"א) קלח] המובא בפת"ש (סי' ב) שמוכח דבכה"ג הפת חוזר ונאסר. אלא ד"ל דמ"מ כיון שנאפה בהיתר מהני לעשות היכר אחר האפיה אפי' לכתחלה. וכן הירורני שמבואר בחו"ד (סי' ק"א), עיי"ש. ועי' בדרכ"ח שהביא מפקקים על הבלבו"ש].

עיסה מתוקה

עיסה ממואלת במיני מתיקה וכדומה שאין דרך לאכלה עם בשר או גבינה, מותר ללוש אותה עם חלב או שומן. ולפי זה עוגות, סופגניות ודומיהם שלשים אלוטם בחלב וכדו', אין לחוש בהם, שאין דרך לאוכלם עם בשר. [והח"ו"ד (ח"י סי' יח ד"ה ונעל האותם באתו), פרי"ח (סי' ק"א), חכ"א (שם אות ג), פת"ש (סי' ק"א) וכה"ח (אות טו)]. ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קס"ד].

בישול בכלים בשריים לצורך פעודה חלבית

בישול מאכל פרווה בכלים בשריים ע"מ לאוכלו עם גבינה

אסור לבשל מאכל פרווה בכלי בשרי בן יומו (אע"פ שהוא נקל), על מנת לאוכלו עם גבינה (או להיפך). [שו"ע ורמ"א (סי' צה סעי' א-ב) וכ"כ השי"ד (סי' ד) דאף להשו"ע אינו מותר אלא אם כבר בישל, אבל לבשל ע"מ לערבב אסור. וכן נקטו הפרי"ח (סי' א), הוב"צ (סי' ב) והכה"ח (אות א)].

מאכל שהתבשל בסיר בשרי אפי' בן יומו, לדעת השו"ע ע"מ לאוכלו עם גבינה

לכתחלה עם גבינה. אולם לדעת הרמ"א (סעי' ג) אסור לערבבו לכתחלה, אלא שאם כבר התערבב בדיעבד המאכל מותר. והדיון כן אף אם המאכל נצלה בכלי בשרי. [פרי"ח (סי' ה), פמ"ג (מ"ז סי' ב), חכ"א (מת, א), ערוה"ש (אות יב) וכה"ח (אות כב). וכן משמע מהשע"ז (סי' תמו אות פא). דלא כהש"ל (סי' גה סי' ד), החו"ד (ח"י סי' ה) והפתי"ש (אות כ). דס"ל שאם נצלה נאסר בדיעבד. ומ"מ כתי' החו"ה"א (א"ח"ח סי' קט"ו סי' יג) דדוקא כשבלעה הקדרה גם הטעם בשר ללא אמצעות מים, חשיב נצלה].

אין אומרים שאף אם טועם המאכל ולא מרגיש בו טעם בשר או חלב, אין להקל על סמך זה לערבבו לכתחלה עם המין השני (למחמירים לעיל), שכיזון שטעימה בזה"ז תלויה במח' אין להקל אלא בדוחק גדול או בצירוף כמה ספיקות. [הגר"ח"ק שליט"א והגר"מ"ק זצ"ל (הבית בשערותו עמי כז הגה קדו)]. וי"א שאפשר לסמוך באופן זה לכתחלה על טעימת ישראל. [הגר"ח"פ שינברג זצ"ל (ספר חוקי דעת). וכן שמענו בשם הגרמ"ש קליין שליט"א]. ולמעשה נראה שיש להחמיר כדעת הר"א שו"נה. [הארכנו בזה בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון קל"ב].

כלי אינו בן יומו

לבני אשכנז אף בכלי שאינו בן יומו אין לבשל ע"מ לאכול עם המין השני, ומ"מ אם כבר בישל מותר לכתחלה לאוכלו עם בשר. [חכ"א (שם אות ב), וכן משמע קצת מהרמ"א (שם). וכן פסק הגר"ש"א זצ"ל (שב"י ח"י סי' נה רמ). ובתשובות והנהגות (ח"א סי' תלד) כתי' דראוי ליותר בזה, ובמקום הדחק יכול לסמוך להיתר לכתח' . ועי' במנח"ח (ח"י סי' ע"א אות ג)]. ולבני ספרד, מותר לבשל אף לכתחלה בכלי שאינו בן יומו ע"מ לערבב המאכל במין השני. [כה"ח (סי' צה אות ג) בשם בית דוד (יו"ד סי' מב)].

עשה למחמירים (לעיל)

אם עבר במזיד ובישל בכלי חולב על דעת לאכול המאכל עם בשר, לא קנסין ליה (ולבני ספרד מותר לערבבו עם מין השני ולבני אשכנז הדין כן בכלי אינו בן יומו), כיון שמה שאוסרים נ"ט בר נ"ט לכתחלה, אינו אלא הרחקה דרבנן בעלמא. [פרי"ח (אות א), פלתי (סי' ק"א), פמ"ג (סי' צה מ"ז סי' ק"ד), יד יהודה (סי' יב) וכה"ח (אות ה)]. דלא כהמנחת כהן (ח"א פ"י"ב דף ע"ז ע"ד) שכתב דאף להמ"ז קנסין ליה ואסור לערבבו. ועי' בדרכ"ח (סי' טו)].

חלק מהאנשים שמבשלים עבורם דעתם לאכול עם גבינה

המבשל בכלי חלבי (לבני ספרד אפילו הוא בן יומו ולבני אשכנז באינו בן יומו), וכוונתו בשעת הבישול לבשל התבשיל אף לצורך אנשים שרוצים לערבבו בבשר, הולכים אחר רוב אנשים שמבשלים עבורם (ועיקר הכוונה"י). וכן כשמבשל עבור עצמו ובני ביתו אזלני' בתר הרוב, ואם רובם אין כוונתם לערבבו במין השני שוב מותר לבשל אף עבור מי שכוונתו לערבבו במין השני [אולם במקום שמבשל עבורו תכירו או בן זוגו, כיון שאין רוב דנים אותו לכתחלה אסור לעשות כן]. [כן מבואר במהר"ב"ח (סי' קכא ד"ה אמנם האוסר וסד"ה אמנם לקנות המובא בשי"ד (סי' קט"ו סי' ב). והארכנו בזה בס"ד בגליון ק"ס)].

מבשל כמות גדולה וחלק ממונה דעתו לערבבו במין השני

במקום שמבשל כמות גדולה והרוב מתבשל ע"מ לערבבו בפרווה או במין הכלי, אע"פ שיש מיעוט שודאי יערבבו במין השני, מותר (כי הולכים אחר עיקר הכוונה). [כן מבואר במהר"ב"ח (שם) המובא בשי"ד (שם). והארכנו בזה בס"ד בגליון ק"ס)].

בן אשכנז לבשל עבור בן ספרד שדעתו לערבב המאכל במין השני

מותר לבני אשכנז לבשל עבור בני ספרד בכלי חלבי (או בשרי) שאינו בן יומו אפי' שידוע לו שכוונתם לערבב התבשיל במין השני (ואין בזה משום נ"ט בר נ"ט לכתחלה). [כן יוצא מהמהר"ב"ח (שם) המובא בשי"ד (שם). והארכנו בזה בס"ד בגליון ק"ס)].

מאכל פרווה שהתבשל בסיר בשרי, לחממו בסיר חלבי

אע"פ שלא עושים נ"ט בר נ"ט לכתחלה כמבואר לעיל, מ"מ מאכל פרווה שהתבשל בסיר בשרי (נקל) אפילו בן יומו, מותר לחממו לאחר מכן בכלי חלבי (נקל) אפילו בן יומו [אם באיכס"ל]. [עי' בשי"ד (סי' צד סי' טו) שכתב דאף לאוסרים בכתבשלו מותר להשתמש בכליהם. ועי' בפמ"ג (סי' צה מ"ז סי' ק"ה). ועי' בדרישה (סי' ק"א) בב"ח ובפרי"ח (שם) דאף לכתחלה מותר לבשל בסירי בשרי ע"מ לחמם התבשיל בשעת הצורך בסיר חלבי (או אפכא). והארכנו בשמעתא עמיקתא גליון קס"ד].

שימוש בתנור לבשר וחלב

מי שאין בידו לרכוש תנור לבשר ולחלב לצאת מכל חשש מכשול, רשאי לבשל מאכל בשרי אחר תבשיל חלבי (או אפכא) לאחר ניקוי וליבון קל (ולכתחלה יש להדליק לצורך זה הגריל, כי גוף החימום שלו גלוי). [הגר"ש"א זצ"ל (אשרי האיש יו"ד פ"ה אות כח). ועי' במנח"ח (ח"ה סי' כ) ובתשובות והנהגות (ח"א סי' תל). ועי' עוד בשמעתא עמיקתא גליון קל"ג].

אפיית חלות בתנור חלבי בן יומו

מותר לאפות חלות או שאר דברים יבשים (שאינן בהם משום זיעה) בתנור חלבי בן יומו, אפילו על מנת לאוכלם בבשר (או אפכא), אף ללא הכשרת התנור (וישתמש לצורך זה בתבנית חד פעמית או יפריד בין העיסות לתבנית בנייר אלומיניום). [דהרי יש בזה רק משום נ"ט בר נ"ט דקל, ואין חשש לזיעה. ויש בזה עוד צדדים ואכמ"ל. וכן שמענו בשם הגר"ש"א זצ"ל. ועי' במ"ש"כ בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון קל"ג].

שימוש במיקרוגל לבשר וחלב

יש מי שאומר שמותר להשתמש במיקרוגל לחלבי ולבשרי אם מדקדק לכסות התבשיל. ודי שיכסה תמיד אחד מהם או הבשרי או החלבי. [הגר"ב"צ א"א שאול זצ"ל (בדרשת וחקרת ח"י"ב יו"ד סי' ד אות ג)]. ויש אומרים שאין נכון לעשות כן לפי שעלול ביותר שלא יאה התבשיל מכוסה כראוי. [הגר"ש"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פ"ז הגה 44) והגר"ש"א זצ"ל (שם פ"ה סוף אות ג). וכן הוא במבית לוי (ח"י ע"מ, כ' ח"י ע"מ כב אות ט). ודעת הגר"ש"א זצ"ל (שם)]. וכל זה בשימוש תדיר כגון בבית, אבל באקראי כגון הנמצא במקום ציבורי שיש חשש שהתנור נטרף (כגון בית חולים וכדו'), יכול לסמוך לכסות (ויכסה התבשיל מכל צדדיו, ואם התנור אינו נקי יקפיד לכסות התבשיל בב' כיסויים). [הארכנו בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון קמ"ב].

כיריים (חצובות העומדות על הגז)

מותר להשתמש בכיריים לבשר וחלב אם משתמשים בהם על ידי הפסק כלי (כלומר שמתחילים האוכל בכלי ולא על החצובה). [מ"ב (סי' תנא סי' ק"ל) משום שני טעמים, א' מה שפנשך מדי שרף, ב' הבלוע בהם לא יוצא כי הוי מכלי לכלי ללא רוטב. ועי' באג"מ (יו"ד ח"א סי' נט). וכן פסק באור לציון (ח"י פ"ז אות ז). ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קל"ג באורך].

כיריים השמליות (קרמיות)

כיריים חשמליות שזכוכית קבועה עליהן (קרמיות), יש מקום להקל להשתמש בהן לבשר ולחלב עכ"פ ע"י הפסק כלי (אם אין במשטח שאריות של בשר או חלב בעין). [כי אינו דומה לאינדוקציה דלהלן כי בכיריים אלו המשטח מתחמם ושו"ר הבעין. ומ"מ כיון שמתחמם הסירים ממש על המשטח יש לחוש לשאריות בשר בעין וכדו' וע"כ ראוי להחמיר לייחד א' לבשר וא' לחלב].

אינדוקציה

כירה חשמלית הנקראת "אינדוקציה" יש להחמיר להשתמש מיוחדת לבשר ולחלב בנפרד. [דהנה במ"ב (סי' תנא סי' ק"ל) הובא לענין כיריים גז מבואר ב' טעמים להיתר בכל השנה השימוש בכיריים לבשר וחלב. ובחצובות אלו טעם א' פעמים שאינו קיים כי כשנשפך מהסיר לחוץ המקום קר (ופעמים הסיר קטן ואח"כ משתמש בסיר גדול יותר וכדו' וכן יש לחוש שיניח סיר חם על מקום המולוכלך ויתכן תחיתוכו בעין וכדו'). וכן א"ל הגר"מ"ש קליין שליט"א]. ומ"מ מותר להשתמש בהם אחר ניקוי והנהגת דבר החוץ בין הסיר למשטח האינדוקציה כגון מדבקות מגנטיות המיוחדות לתאם הכלים לאינדוקציה או משטח סיליקון דק (המאפשר חיבור מגנטי). [דהוי מכלי לכלי שלא עובר בלא רוטב, ואע"פ שמהרמ"א (סי' צב סי' ח) משמע שיש לחוש לתי' שעובר בלא רוטב, מ"מ מבואר במ"ב (שם סי' ק"א) הפסק אין חשש].

בלטה חשמלית

לכתחלה אין להשתמש עם פלטה חשמלית לחמם מאכלים של בשר וחלב. ומ"מ באופן אקראי יש להיתר אחר ניקוי המשטח וכיסוי בנייר אלומיניום עבה (ע"מ שלא יקרע בקלות). [הנה במ"ב המובא לעיל מבואר ב' טעמים להיתר שימוש בכיריים לבשר וחלב, ובהו טעם הראשון פעמים שאינו קיים כי כשנשפך מאכל בדי"כ לא נשרף כי אין חומר רב. ומ"מ אם מנקה אותה ומכסה אותה ע"י נייר אלומיניום שרי וכן אם מכשירה ע"י הדלקתה עד שמתחממת היטב גם אין לחוש].

ניצוק

עירוי על חלב או בשר ממיחה העומד לשימוש פרווה

מעיקר הדין מותר לשפוך מים ורחמים ממיחה או קומקום העומד לשימוש פרווה על בשר או חלב, אפי' עומדים ע"י"ג האש. [כי הזיעה העולה אינה סי"ד, וסתמא דמילתא זיעה שיוצאת מחוץ לדפנות הכלי אינה די"ס כמבואר בפמ"ג (סי' צד מ"ז סי' ק"א ד"ה דע שמה). ומשום ניצוק חיבור אין לחוש כיון דהוי התיירא. וכן פסק הגר"ש"א זצ"ל (מאור השבת ח"י מכתב כה, ד). ובדרך זה פסק הגר"ש"א זצ"ל (שבות יצחק בדיני שהיה פ"י"ז אות ה). והארכנו בס"ד בשמעתא עמיקתא גליון קל"ו].

מוצאי חג

הבדלה

מוצאי יום טוב מבדילים על הכוס. [שו"ע (סי' תצא סעי' א)]. ולא מברכים לא על הבשמים ולא על הנה, אפילו חל יו"ט במוצ"ש. [שו"ע (שם) ומ"ב (סי' ג), עיי"ש הטעם לדבר].

אסרו חג

נוהגים להרבות קצת באכילה ושתיה ביום שאחר החג והוא "אסרו חג". [רמ"א (סי' תכט סעי' ב) ועי' בתורה לשמה (סי' קמ)].

להתענות במוצאי חג השבועות

אסור להתענות במוצאי חג השבועות. [שו"ע (סי' תצד סעי' ג). ועיי' במ"ב (סי' ה) טעם הדבר]. ולא מתענים תענית יארציי"ט. [גר"ח (סי' תכט אות י)]. וכן חתן וכלה ביום חופתם אינם מתענים. [מ"ב (סי' תקעג סי' ק"ז)]. ולסוברים בסמוך שלא נופלים על פניהם עד י"ג סיון, י"א שאף אין מתענים בהם ואפילו חתן וכלה ביום חופתם, וי"א שחתן וכלה מתענים. [עי' במ"ב (סי' תקעג סי' ק"ז)]. ולמעשה המנהג להתענות. [א"י"א מבוטשטש (שם ד"ה בהג"ה)]. וכן דעת הגר"ש"א זצ"ל (אשרי האש ח"י פ"ס"ה אות לא)].

אמירת תחנון

אין אומרים תחנון עד ח' בסיון, דהיינו אחר אסרו חג. [רמ"א (סי' תצד סעי' ג)]. ויש מקומות שנוהגים שלא ליפול כל הששה ימים שאחר שבועות מפני שהקרבות של חג השבועות היה להם תשלומין כל ז'. [מ"ב (סי' קלא סי' ק"ה)]. וכן מנהג אר"י שלא לומר תחנון עד יום י"ג סיון. [לוח אר"י לגרמ"ט (ירש חודש סיון)]. וכן דעת הגר"ש"א זצ"ל (הליכ"ש שבועות פ"י"ב אות טו והגה כה) שבי"ג צריך לומר [אף בחו"ל] אע"פ שהשוא יום ששי' אחר יו"ט שני בחו"ל. והחזו"ח (ארחות רבנו ח"א עמי סח) נהג לאומר אחרי איסור חג. ואין אומרים י"ה"ר שאחר קריאת התורה והזכרת נשמות. [לוח אר"י (שם)]. ובשחרית של אסרו חג רובם אין אומרים קל ארץ אפים ולמנצה (ויש נוהגים לאומרם). [לוח אר"י לגרמ"ט (סוף חודש סיון)].

ניתן להאזין לשיעורי הלכה מבצעמח"ם שמעתא עמיקתא שליט"א בקול הלשון - טל': 6761* יש להקיש 3-3-1 שלוחה 65

ניתן לתרום דרך "נדרים פלוס" - יש להקיש: 1. קופות נוספות 2. הניכי ישיבות רמות ב' 3. גליון שמעתא עמיקתא

הגליון נתרם בעילום שם להצלחת התורם ומשפחתו - לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052-767-0503

© שמעתא עמיקתא - להפצת הגליון במקום מגוריכם או לימודכם נא לשלוח בקשה לדוא"ל: Amikta571@gmail.com

